

Lærernes undervisningskompetence

- analyse af professionshøjskolernes udbud af efter- og videreuddannelse inden for særlige undervisningsmæssige udfordringer i folkeskolen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1 Arbejdsgruppens sammensætning	3
1.2 Analysetilgang og anvendt metode	3
2. Sammenfatning af arbejdsgruppens anbefalinger og forslag	4
3. Kortlægning af professionshøjskolernes udbud af efteruddannelse inden for de fire udvalgte undervisningsmæssige udfordringer i folkeskolen	4
3.1 Udbud af efteruddannelse inden for klasserumsledelse	5
3.2 Udbud af efteruddannelse inden for pædagogisk brug af it i undervisningen	7
3.3 Udbud af efteruddannelse inden for undervisningsdifferentiering og anvendelse af evalueringsdata	8
3.4 Udbud af efteruddannelse inden for evidensbaseret undervisning	10
3.5 Sammenfatning af udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder	12
4. Arbejdsgruppens anbefalinger og forslag til en styrkelse og målretning af efteruddannelse inden for de fire fokusområder	12
4.1 Anbefaling: Et mere bredt dækkende, gennemskueligt og koordineret udbud af efteruddannelse	13
4.2 Anbefaling: Revision af de pædagogiske diplomuddannelser	13
4.3 Anbefaling: Et varieret udbud af efteruddannelse inden for de fire områder	14
4.4 Målrettede forløb og fleksibel tilrettelæggelse, der matcher kommunernes efterspørgsel	15
5. Afsluttende perspektivering	16
Bilag 1: Arbejdsgruppe om opfølgning på kommuneaftalen for 2009 vedrørende lærernes undervisningskompetence (arbejdsgruppens kommissorium)	18
Bilag 2: Oversigt over typer af efter- og videreuddannelsesaktiviteter/skoleudviklingsaktiviteter	19
Bilag 3: Oversigt over pædagogiske diplomuddannelser med særlig relevans for lærere	21

1. Indledning

Der er blandt folkeskolens parter og interessenter udbredt enighed om, at den vigtigste enkeltstående faktor for, hvorvidt eleverne får et godt udbytte af deres skolegang er lærerens kompetence til at undervise. En international undersøgelse viser, at hvis man isoleret ser på effekten af en god underviser versus en mindre god underviser for to gennemsnitligt præsterende 8-årige elevers læringsmæssige udbytte er forskellen markant efter tre år, hvor den nu 11-årige elev med den gode lærer vil være på et fagligt niveau over dobbelt så højt som eleven med den ringe lærer¹. Erfaringer fra kommunerne viser, at nogle lærere står over for en række udfordringer i undervisningen. Med reformen af læreruddannelsen er disse udfordringer adresseret for nye lærere. Regeringen og KL er enige om at drøfte, hvordan professionshøjskolernes tilbud om efteruddannelse kan bidrage til at sikre, at alle lærere i folkeskolen:

- Kan håndtere **klasserumsledelse**, så undervisningen møder hver elevs behov.
- Har kvalifikationer inden for pædagogisk brug af **it i undervisningen**.
- Kan **differentiere undervisningen** på baggrund af analyse af **evalueringsdata**.
- Kan undervise med en **evidensbaseret tilgang**, dvs. at nye forskningsresultater løbende indgår i det daglige undervisningsarbejde.

På denne baggrund nedsatte Regeringen og KL i samarbejde med professionshøjskolerne primo 2009 en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Undervisningsministeriet, KL og professionshøjskolerne. Arbejdsgruppen har fået til opdrag at udarbejde en fælles analyse med forslag til, hvordan professionshøjskolerne inden for de nuværende økonomiske rammer i staten og kommunerne kan styrke kvalifikationerne hos lærere vedrørende nævnte undervisningsmæssige udfordringer.

Analysen indeholder en kortlægning af det eksisterende udbud af efteruddannelse inden for de angivne fire fokusområder, og analysen fremsætter på grundlag heraf anbefalinger og forslag til målretning af efteruddannelsesaktiviteten på området.

1.1. Arbejdsgruppens sammensætning

Følgende repræsentanter fra de involverede parter har deltaget i arbejdsgruppen:

Chefkonsulent og lektor Anne Mygind Brodersen, Professionshøjskolen Lillebælt
Chefkonsulent Henrik Casper, Kommunernes Landsforening
Konsulent Inger Suppli, Kommunernes Landsforening
Konsulent Niels Bjerrum, Kommunernes Landsforening
Kontorchef Troels Breindal, Undervisningsministeriet
Fuldmægtig Lise Bagge-Rasmussen, Undervisningsministeriet
Specialkonsulent Helle Beknes, Undervisningsministeriet
Specialkonsulent Jacob Holme, Undervisningsministeriet

1.2. Analysetilgang og anvendt metode

Som grundlag for kortlægningen af udbuddet af efteruddannelse inden for de angivne fire fokusområder har arbejdsgruppen i perioden medio-ultimo 2009 indhentet oplysninger fra alle professionshøjskolerne om deres aktuelle udbud af efteruddannelse på de pågældende områder. Der er modtaget indberetninger fra alle professionshøjskolerne.

¹ Sanders & Rivers (1996) Cumulative and Residual Effects on Future Student Academic Achievement

Arbejdsgruppen bemærker, at indberetningerne fra professionshøjskolerne afspejler en relativ stor variation i omfanget af udbud, hvilket har afstedkommet overvejelser om mulige validitetsmæssige problemstillinger i forhold indberetningernes sammenlignelighed. Arbejdsgruppen har ultimo 2009 udsendt de samlede modtagne indberetninger til institutionerne til gennemsyn med henblik på eventuelle korrektioner.

Kortlægningen af udbuddet har sammen med øvrige eksisterende analyser på området dannet grundlag for arbejdsgruppens efterfølgende drøftelser af perspektiver og muligheder for at målrette efteruddannelsesaktiviteten på de fire fokusområder.

I henhold til kommissoriet belyser analysen ikke efterspørgslen af efteruddannelse inden for fokusområderne og heller ikke aktiviteten på de enkelte udbud af efteruddannelse. Dog har arbejdsgruppen i hensigtsmæssigt omfang inddraget resultater fra eksisterende undersøgelser af danske læreres efterspørgsel af efteruddannelse, herunder bl.a. OECD's TALIS-undersøgelse fra 2009.

2. Sammenfatning af arbejdsgruppens anbefalinger og forslag

Nedenstående fremstår som arbejdsgruppens væsentligste anbefalinger og forslag til understøttelse af en målrettet efteruddannelsesaktivitet inden for de fire fokusområder. Anbefalingerne og forslagene uddybes i analysens afsnit 4.

- *Arbejdsgruppen anbefaler*, at professionshøjskolerne tilvejebringer et mere gennemskueligt og bredt dækkende udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder til lærere i alle regioner af landet, herunder en styrket koordinering mellem institutionerne af udbud af såvel kortere som længerevarende forløb inden for de fire fokusområder.
- *Arbejdsgruppen anbefaler*, at der foretages en revision af de pædagogiske diplomuddannelser på området med henblik på at understøtte lærernes undervisningsfaglige kompetence inden for de fire fokusområder.
- *Arbejdsgruppen anbefaler*, at professionshøjskolerne sikrer et varieret udbud af kortere og længevarende forløb af efter- og videreuddannelse på området, herunder mulighed for uddannelse af særlige ressourcelærere inden for de fire fokusområder.
- *Arbejdsgruppen anbefaler*, at professionshøjskolerne fortsætter udviklingen af partnerskaber med kommunerne om udvikling af konkrete uddannelsesforløb, der matcher skolernes behov, herunder udvikling af mere fleksible tilrettelæggelsesformer for gennemførelse af uddannelsesforløbene.

3. Udbud af efteruddannelse inden for de fire udvalgte undervisningsmæssige udfordringer i folkeskolen

Overordnet set kan lærernes efteruddannelse opdeles i to forskellige former for uddannelse: 1) *formelt kompetencegivende forløb*, herunder rækken af pædagogiske diplomuddannelser og 2) *ikke-formelt kompetencegivende forløb*, hvor kommuner og skoler har mulighed for selv at tilrettelægge efteruddannelsesforløb for lærerne via katalogkurser eller særligt rekvirerede kurser målrettet den enkelte skole eller en bestemt gruppe af lærere. Her findes både fagspecifikke kurser, der retter sig mod et særligt fag i folkeskolen og ikke-fagspecifikke kurser, som har et tværfagligt sigte. Disse kurser varierer i deres længde fra at være et par timer til at forløbe over en længere periode.

Analysen omfatter i kortlægningen af professionshøjskolernes udbud af efteruddannelse på de pågældende fire fokusområder dels udbud af formelt kompetencegivende forløb i form af pædagogisk

diplomuddannelse samt udbud af ikke-formelt kompetencegivende forløb. Indenfor sidstnævnte skelnes mellem forløb på henholdsvis under og over 10 timer.

Nedenfor gennemgås de fire fokusområder for kortlægning af det eksisterende udbud af efteruddannelse på professionshøjskolerne.

3.1 Udbud af efteruddannelse inden for klasserumsledelse

3.1.1 Mål for lærernes kompetencer inden for klasserumsledelse

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om uddannelsen til lærer i folkeskolen (L 220 fremsat den 5. april 2006), at forligspartierne blev enige om, at der i de fælles fag skulle indarbejdes et element af klasserumsledelse med henblik på at styrke lærernes evne til med en personlig og professionel autoritet at skabe den orden og disciplin, der skal til for at sikre den fornødne ro i undervisningen. Lærernes kompetencer til at lede undervisningen og kunne leve op til de særlige udfordringer, som urolige børn skaber bl.a. i indskolingen og i de yngre klasse, skulle således styrkes.

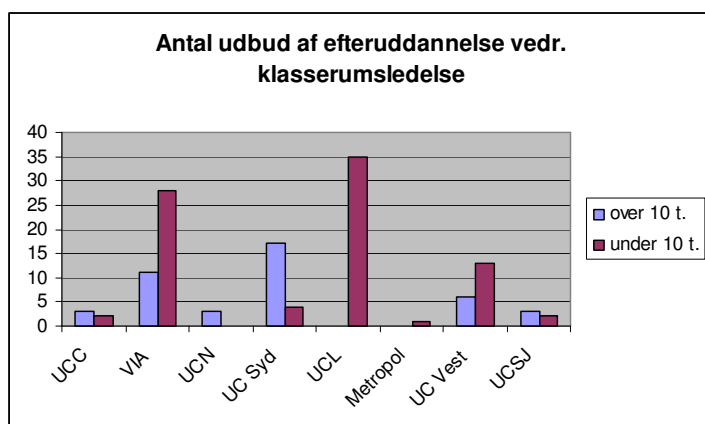
I bekendtgørelsen om uddannelsen til lærer (BEK nr. 219 af 12. marts 2007) er der i overensstemmelse hermed sket en nærmere præcisering af målsætningerne for lærernes uddannelse inden for klasserumsledelse. I de centrale kundskabs- og færdighedsområder (CKF) inden for de pædagogiske fag fremgår det, at målet er at udvikle kompetence til ledelse af grupper af børn på baggrund af viden om teorier om magt, etik og asymmetriske relationer samt teorier om individ og fællesskab, kommunikation og rammesætning.

Derudover fremgår det af bekendtgørelsen, at uddannelsen i klasserumsledelse indeholder et specialpædagogisk element, hvor målet er at udvikle de studerendes kompetence til at skabe, vedligeholde og lede et inkluderende fællesskab også for de særligt udsatte elever i folkeskolen.

I forhold til efteruddannelsen af udøvende lærere i folkeskolen skal der efter arbejdsgruppens vurdering fokus på 'læreren som leder'. God ledelse i klasserummet handler om lærerens kompetence til at tilrettelægge undervisningen med henblik på elevernes læring og til at skabe fællesskaber for eleverne. Den enkelte lærer skal opnå kompetence til at lede såvel faglige læreprocesser som sociale processer. Efteruddannelse i klasserumsledelse må indeholde teoretisk og praktisk arbejde med ledelse i det pædagogiske rum f.eks. via supervision og analyse af cases tæt relateret til praksis.

3.1.2 Udbuddet af efteruddannelse inden for klasserumsledelse

Fig. 1 Antal udbud af efteruddannelse vedr. klasserumsledelse fordelt på de enkelte professionshøjskoler

De indsamlede oplysninger fra professionshøjskolerne dokumenterer samlet set et rimeligt omfattende udbud af efteruddannelsesaktiviteter inden for klasserumsledelse, dog med en vis geografisk variation i omfanget af udbud. Opgjort på landsplan udbydes i alt 134 efteruddannelsesforløb inden for klasserumsledelse, heraf 43 forløb på over 10 timers varighed, 85 forløb under 10 timers varighed samt 6 diplomuddannelsesmoduler, inden for hvilke klasserumsledelse indgår som tema.

Fordelingen af de udbudte aktiviteter er geografisk set noget uensartet med de fleste udbud i Midt- og Sønderjylland og på Fyn (VIA, UC Syd og UC Lillebælt), mens udbuddet er mere begrænset i de øvrige dele af landet, herunder i hovedstadsområdet.

Det samlede udbud af efteruddannelse inden for klasserumsledelse omfatter konkret bl.a. følgende emner:

- Klasseledelse målrettet skolens forskellige faser
- Lærerpersoneghed
- Ro, rum og rammer for læring
- Urolige og vanskelige elever i klassen
- Konfliktåndtering på de yngste klassetrin
- Elevernes sociale færdigheder
- Adfærd-Kontakt-Trivsel (AKT)
- Forebyggelse af mobning
- Klasseledelse og anerkendende kommunikation

Der udbydes i alt 6 diplommoduler, der berører klasserumsledelse, heraf 4 specifikke moduler inden for klasseledelse, konfliktløsning og Adfærd-Kontakt-Trivsel (AKT).

Det skal hertil bemærkes, at et nyt modul i pædagogisk diplomuddannelse med særlig sigte på klasserumsledelse ('Fagdidaktik og klasseledelse') er godkendt og på vej i udbud på professionshøjskolerne, og modulet forventes at få gennemslagskraft i de kommende år.

3.2 Udbud af efteruddannelse inden for pædagogisk brug af it (digitale læremidler) i undervisningen

3.2.1 Mål for lærernes kompetencer inden for pædagogisk brug af it i undervisningen

I § 16 i bekendtgørelsen om uddannelsen til lærer er det i forhold til uddannelsen af lærerne i anvendelse af it i undervisningen fastsat, at læreruddannelsen skal bidrage til, at den studerende tilegner sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at anvende informations- og kommunikationsteknologi i forbindelse med undervisning og evaluering i folkeskolen. Det fremgår endvidere af bekendtgørelsen, at det er et mål, at den studerende opnår kompetence til at planlægge, gennemføre og begrunde undervisning, herunder træffe beslutning om formålstjenlige undervisnings-, arbejds- og organisationsformer med inddragelse af it.

Der er i de senere år taget en række initiativer for at sikre udbredelsen og implementeringen af informations- og kommunikationsteknologi på læreruddannelsesinstitutionerne. Fra 1999 er underviserne blevet tilbudt kurset ”Skole-it” med vægt på it i undervisningen og opbygning af basisfærdigheder. En stor del af undervisere på professionshøjskolernes læreruddannelser har endvidere i de seneste år gennemført et ’pædagogisk it-kørekort’ målrettet læreruddannelsen.

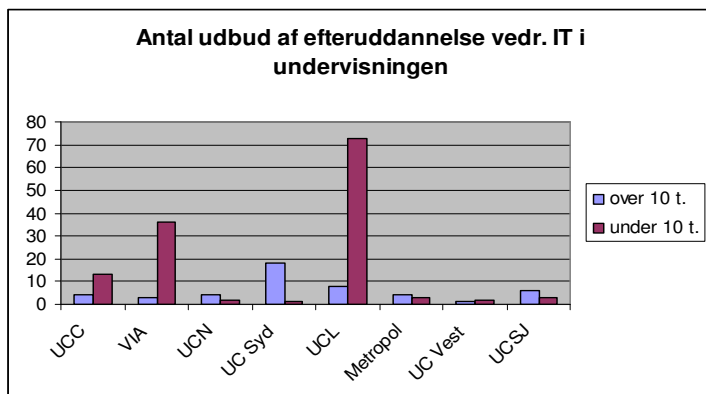
I 2007 blev der udarbejdet en samlet it-vejledning for læreruddannelsen med det formål at bidrage til, at it og medier i højere grad integreres i undervisningen i læreruddannelsens enkelte fag gennem studieforløbet. I forlængelse heraf afsatte Undervisningsministeriet i 2009 forsøgs- og udviklingsmidler til at understøtte en styrket undervisning i læreruddannelsen i anvendelsen af digitale læremidler i grundskolens undervisning.

En væsentlig efteruddannelsesmæssig udfordring i anvendelse af digitale læremidler i undervisningen i grundskolen er at tilvejebringe den enkelte lærers kompetence til konkret at kunne inddrage digitale læremidler i planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning. I et uddannelsesmæssigt perspektiv forekommer der at være behov for, at lærerne bliver fortrolige med den pædagogiske anvendelse af de digitale læremidler og værktøjer og opnår indsigt i de læringspotentialer, der ligger i anvendelse af digitale læremidler i undervisningen, herunder anvendelsen af digitale læremidler som understøttende for målet om en differentieret undervisning.

Folkeskoleelever har ofte opnået stærke it-færdigheder uden for folkeskolen. Læreren skal have kompetence til at aktivere elevernes færdigheder i undervisningen, så eleverne motiveres til at bygge videre og supplere deres tekniske færdigheder med en faglig, kritisk tilgang til brugen af it. Internettet og andre digitale læremidler er vigtige kilder til information, og lærerne må være i stand til at inddrage de nye læremidler i undervisningen. It skal fremstå som et redskab til at understøtte undervisningens kvalitet med et klart fokus på den fagdidaktiske anvendelse af it. Uddannelse i anvendelsen af it skal således relateres tydeligt til lærerens fag og daglige praksis.

3.2.2 Udbuddet af efteruddannelse inden for anvendelsen af digitale læremidler i undervisningen

Fig. 2 Antal udbud af efteruddannelse vedr. anvendelsen af digitale læremidler i undervisningen fordelt på de enkelte professionshøjskoler

De indsamlede oplysninger fra professionshøjskolerne dokumenterer samlet set et rimeligt omfattende udbud af efteruddannelsesaktiviteter inden for anvendelsen af digitale læremidler, dog med stor geografisk variation i omfanget af udbud. Opgjort på landsplan udbydes 194 efteruddannelsesforløb, heraf 48 forløb på over 10 timers varighed, 133 forløb under 10 timers varighed samt 13 diplomuddannelsesmoduler, inden for hvilke anvendelse af it indgår som tema.

Fordelingen af de udbudte aktiviteter er geografisk set noget uensartet med de fleste udbud i Midt- og Sønderjylland og Fyn (VIA, UC Syd og UC Lillebælt), mens udbuddet er mere begrænset i de øvrige dele af landet, herunder i hovedstadsområdet.

Det samlede udbud af efteruddannelse inden for anvendelse af digitale læremidler omfatter konkret bl.a. følgende emner:

- Pædagogisk it-kørekort
- Anvendelse af interaktive tavler (Smart Boards) i undervisningen, herunder målrettet anvendelse i specifikke fag
- Det virtuelle og kommunikerende klasseværelse
- Anvendelse af it i forhold til elevers læsevanskeligheder
- Computeren som læse- og skriveforberedende redskab i 0. klasse
- Computerspil i undervisningen
- Digital billedbehandling og animation som historiefortælling

Der udbydes i alt 13 diplommoduler, der omhandler anvendelsen af it, herunder f.eks. modulerne 'Vejledning med it og medier', 'Medier og mediekultur' og 'Matematik, læremidler og computere'

3.3 Udbud af efteruddannelse inden for undervisningsdifferentiering og anvendelse af evalueringsdata

3.3.1 Mål for lærernes kompetencer inden for undervisningsdifferentiering og anvendelse af evalueringsdata

I folkeskolelovens § 18, stk. 1 og 2, fremgår kravet om, at den enkelte lærer tilrettelægger og gennemfører undervisningen differentieret efter den enkelte elevs forudsætninger og behov. Valg af

undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, skal i alle fag leve op til målet om at ramme den enkelte elevs behov og forudsætninger. Det fremgår endvidere af loven, at det påhviler skolelederen at sikre, at klasselæreren og klassens øvrige lærere planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever.

Som led i undervisningen skal der i henhold til folkeskoleloven løbende foretages evaluering af elevernes udbytte heraf. Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev og for den videre planlægning og tilrettelæggelse af undervisningen. Tilrettelæggelse, gennemførelse og analyse af evalueringsdata – herunder test af den enkelte elev – kan bidrage til at belyse elevernes forudsætninger som grundlag for en differentieret undervisning.

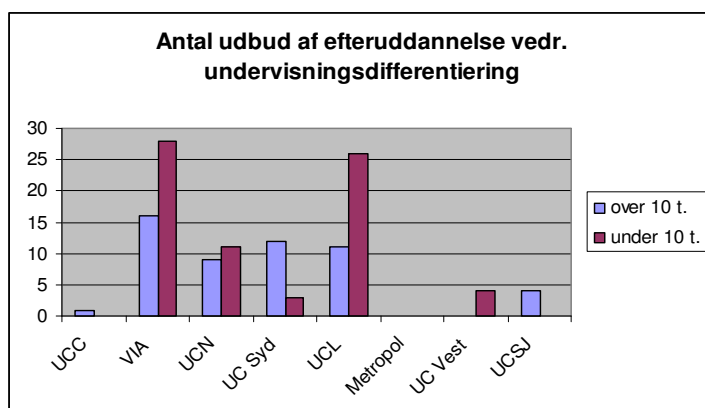
I læreruddannelsesbekendtgørelsen er kravet om undervisningsdifferentiering adresseret i de centrale kundskabs- og færdighedsområder for faget Almen didaktik, hvor det bl.a. fremgår, at de studerende skal gennemgå ”didaktiske teorier om mål, indhold og læseplaner, undervisnings- og arbejdsformer, evaluering, brug af evalueringsresultater, undervisningsdifferentiering og medbestemmelse” (Bilag 1, 4.3, litra i). Endvidere indgår det i læreruddannelsen, at den lærerstuderende opnår kompetence i at gennemføre evalueringer af eleverne til brug for dokumentation og målsætninger for den enkelte elevs læringsmæssige udbytte (§ 19, stk. 1, nr. 1).

Den lærerstuderendes kompetenceudvikling tilvejebringes i samspil mellem de teoretiske dele af uddannelsen og praktikforløbene i forhold til hvilke det er fastsat, at den studerende skal have kendskab til anvendte evalueringsformer på praktikskolen, at den studerende skal inddrage forskellige evalueringsredskaber, herunder test, og at der i uddannelsen indgår differentieret og formålsrettet anvendelse af evaluering på alle niveauer, herunder samspillet mellem formative og summative evalueringsformer (Bilag 1, 1.4., 1.5 og 1.7).

Efteruddannelsen af lærerne i undervisningsdifferentiering og anvendelsen af evalueringsdata skal fokusere på, hvordan læreren evaluerer elevernes udbytte af undervisning, hvordan læreren kan analysere resultaterne af forskellige former for evaluering, og hvordan resultaterne kan omsættes i differentieret undervisning. Der bør ske uddannelse i konkrete metoder til at differentiere undervisningen, og hvordan det kan implementeres i lærerens daglige praksis. Det vil være oplagt at udbyde efteruddannelse målrettet arbejde med evaluering inden for og på tværs af forskellige fagområder.

3.3.2 Udbuddet af efteruddannelse inden for undervisningsdifferentiering og anvendelse af evalueringsresultater

Fig. 3 Antal forløb af efteruddannelse vedr. undervisningsdifferentiering fordelt på de enkelte professionshøjskoler

De indsamlede oplysninger fra professionshøjskolerne dokumenterer samlet set et rimeligt omfattende udbud af efteruddannelsesaktiviteter inden for undervisningsdifferentiering og evaluering, dog med relativ stor geografisk variation i omfanget af udbud. Opgjort på landsplan udbydes 136 efteruddannelsesforløb, heraf 53 forløb på over 10 timers varighed og 72 forløb under 10 timers varighed samt 11 diplomuddannelsesmoduler inden for undervisningsdifferentiering og evaluering.

De udbudte aktiviteter er også på dette område geografisk set noget uensartet fordelt med de fleste udbud i Nord, Midt- og Sønderjylland og Fyn (UC Nordjylland, VIA, UC Syd og UC Lillebælt), mens udbuddet er mere begrænset i de øvrige dele af landet, herunder i hovedstadsområdet.

Det samlede udbud af efteruddannelse inden for undervisningsdifferentiering og evaluering omfatter konkret bl.a. følgende emner:

- Sammenhæng mellem undervisning, test og prøver
- Test og evaluering af læse- og skrivevanskeligheder
- Systematisk evaluering i sprogundervisningen
- Elevplaner, herunder målrettede forløb i de enkelte fag
- Evalueringskultur
- Evalueringsmetoder, herunder målrettede forløb i de enkelte fag
- Læringsstile
- Forældresamarbejde i evalueringssammenhæng

Der udbydes i alt 11 diplommoduler, der omhandler undervisningsdifferentiering og evaluering, herunder f.eks. modulet 'Fagdidaktik og evaluering' og 'Evaluering, testning og vurdering af læsning'.

3.4 Udbud af efteruddannelse inden for evidensbaseret undervisning

3.4.1 Mål for lærernes kompetencer inden for evidensbaseret undervisning

Af læreruddannelsesbekendtgørelsens § 17 fremgår det, at uddannelsens undervisning i videst mulige omfang skal inddrage resultater af nationale og internationale forsknings-, forsøgs- og udviklingsarbejder, der er relevante for læreprofessionen og egnede til at bidrage til at udvikle og

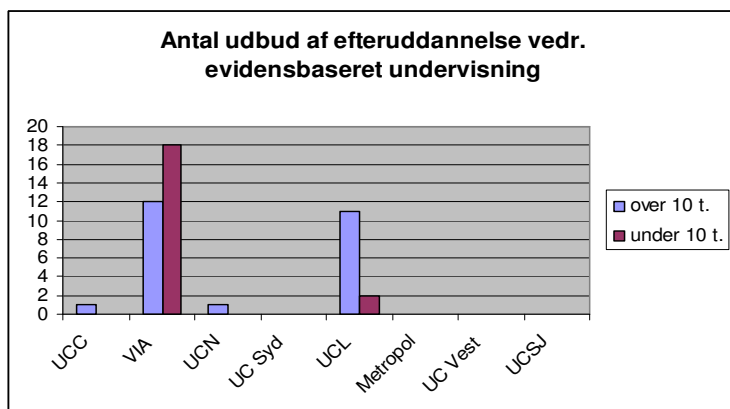
anvende ny professional viden. Uddannelsesinstitutionen skal bistå den studerende i at tilegne sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at kunne indgå i sammenhænge, hvor der udføres forsknings- og udviklingsarbejder inden for det lærerfaglige område. Det er i de centrale kundskabs- og færdighedsområder for fagene Almen didaktik og Pædagogik fremhævet, at læreruddannelsen skal kvalificere de studerende til at kunne iagttage, beskrive, analysere og vurdere undervisning på grundlag af forsknings- og udviklingsbaseret viden, og den studerende skal blive i stand til kritisk og konstruktivt at medvirke til, analysere og vurdere pædagogiske undersøgelser og forskning samt udarbejde fagligt begrundede løsninger på basis heraf.

Lærerens kompetence til at varetage en evidensbaseret undervisning drejer sig således om, at den enkelte lærer med afsæt i sit konkrete fagområde og på et begrundet teoretisk grundlag kan fremdrage, vurdere og anvende den nyeste viden og baseret på forskning og systematisk udvikling af viden. Læreren må derudover være i stand til at bringe denne viden i spil med nye undervisningsmetoder og nye tilrettelæggelsesformer i den daglige undervisning.

Efteruddannelse af lærere i forhold til evidensbaseret undervisning skal bibringe læreren professionelle kompetencer i på et begrundet teoretisk grundlag at finde, vurdere og anvende de bedste metoder inden for professionens vidensgrundlag baseret på anvendt forskning og systematisk udvikling. Det vil være oplagt, at efteruddannelsen tager afsæt i konkrete fagområder, hvor ny viden kan bruges i sammenhæng med nye metoder, nyt stof og nye tilrettelæggelsesformer i lærerens daglige undervisning.

3.4.2 Udbuddet af efteruddannelse inden for evidensbaseret undervisning

Fig. 4 Antal udbud af efteruddannelse vedr. evidensbaseret undervisning fordelt på de enkelte professionshøjskoler

De indsamlede oplysninger fra professionshøjskolerne dokumenterer samlet set et relativt begrænset udbud af efteruddannelsesaktiviteter, som eksplicit omfatter lærerens kompetence til at kunne gennemføre evidensbaseret undervisning. Derudover kan der også på dette område konstateres en relativ stor geografisk variation i omfanget af udbud. Opgjort på landsplan udbydes 45 efteruddannelsesforløb, heraf 25 forløb på over 10 timers varighed og 20 forløb under 10 timers varighed. Der udbydes ikke specifikke diplomuddannelsesmoduler inden for evidensbaseret undervisning.

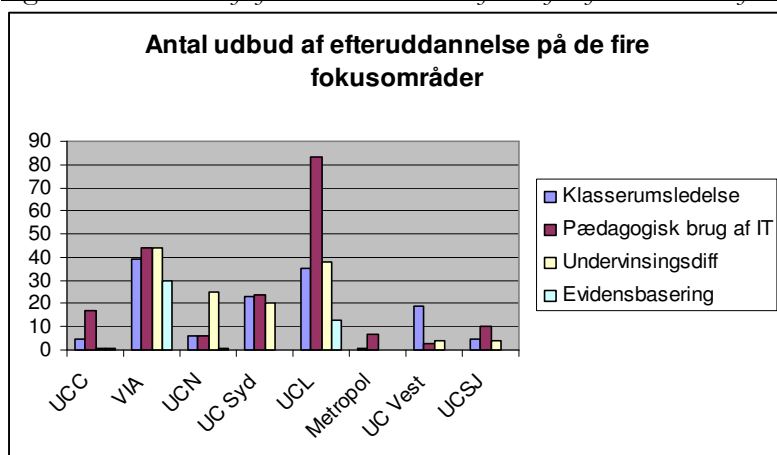
De udbudte aktiviteter er også på dette område geografisk set uensartet fordelt med næsten alle de indberettede udbud i Midtjylland og på Fyn (VIA og UC Lillebælt).

Det samlede udbud af efteruddannelse inden for evidensbaseret undervisning omfatter konkret bl.a. følgende emner:

- Stavning og staveudvikling
- Fra børnehavesprog til skolesprog
- Metoder til en effektiv læseudvikling hos de ældste elever
- Naturfagernes didaktik
- Matematik i børnehaveklasse

3.5 Sammenfatning af udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder

Fig. 5 Antal udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder fordelt på professionshøjskolerne

På baggrund af kortlægningen af udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder på professionshøjskolerne vurderer arbejdsgruppen, at omfanget af udbud *samlet set på landsplan* er dækkende. Dog er udbuddet af efteruddannelse inden for *evidensbasering* relativt begrænset. Kortlægningen afspejler samtidig en relativ stor variation og uensartet geografisk fordeling af udbud mellem de forskellige regioner. Denne variation bør undersøges nærmere, da forskellene i befolkningsgrundlaget og antal lærere ikke synes at kunne begrunde de relativt store forskelle. Det fremstår iøjefaldende, at udbuddet i hovedstadsregionen er relativt begrænset sammenlignet med andre af landets regioner, hvilket bør være genstand for nærmere undersøgelse.

Arbejdsgruppen vurderer på baggrund af kortlægningen, at professionshøjskolernes aktuelle udbud inden for de fire fokusområder *samlet set på landsplan* er dækkende, hvad angår indhold og relevans sammenholdt med den nuværende læreruddannelses behandling af de pågældende fokusområder. Dog fremstår dækningsgraden af såvel omfang, indhold og relevans af udbuddene isoleret set for de enkelte *regioner* med store forskelle og dermed langt mere usikkert. På baggrund af kortlægningen af udbuddet samt inddragelse af eksisterende analyser på området følger nedenfor arbejdsgruppens kommentarer samt anbefalinger og forslag til understøttelse og målretning af efteruddannelsen af lærere inden for de fire fokusområder.

4. Arbejdsgruppens anbefalinger og forslag til en styrkelse og målretning af efteruddannelse inden for de fire fokusområder

Der foreligger evidensbaseret viden og enighed om, at lærernes kompetencer er afgørende for kvaliteten af undervisningen og elevernes udbytte heraf. Det er vigtigt, at lærerne ude i folkeskolen er klædt godt på til at imødegå de forskelligartede væsentlige udfordringer, der skal håndteres for at opnå et succesfyldt udbytte af indsatsen. Folkeskolelærernes kompetencer inden for klasserumsledelse,

anvendelsen af digitale læremidler, undervisningsdifferentiering og evidensbasering er efter arbejdsgruppens vurdering helt centrale faktorer for undervisningens kvalitet, elevernes udbytte og deres forudsætninger for videre uddannelse og senere beskæftigelse.

Kortlægningen af professionshøjskolernes udbud af efteruddannelse inden for de pågældende fire områder giver arbejdsgruppen anledning til fremføre anbefalinger og forslag med det formål at understøtte muligheden for, at lærere i folkeskolen kan tilbydes kompetenceudvikling på disse centrale områder for levering af god undervisning.

4.1 Anbefaling: Et mere bredt dækkende, gennemskueligt og koordineret udbud af efteruddannelse

Kortlægningen af professionshøjskolernes udbud vidner samlet set om et bredt og dækkende udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder. For de fire fokusområder er der med kortlægningen samlet set for professionshøjskolerne registreret i alt ca. 500 efteruddannelsesudbud. Tyngden ligger på rækken af ikke-formelt kompetencegivende kurser. Hvad angår længerevarende forløb viser kortlægningen, at der udbydes relativt få moduler på pædagogisk diplomuddannelse, som specifikt er målrettet et af de fire fokusområder.

Kortlægningen vidner samtidigt om relativ stor regional variation i omfanget af udbud. Der forekommer ikke i væsentligt omfang at være tale om koordinering af udbuddene mellem de enkelte institutioner, og det samlede udbudsbillede lægger op til, at den enkelte lærer orienterer sig mod den regionale institution med det indhold og de vilkår for deltagelse, som pågældende institution tilbyder.

Det forekommer vanskeligt for den enkelte lærer eller skole at skulle danne sig et samlet overblik over udbuddet af relevant efteruddannelse på de forskellige professionshøjskoler ud fra et eventuelt ønske om mest mulig klarhed og fleksibilitet i valg af indhold og tidspunkt for den ønskede uddannelse.

En ambition om større gennemsigtighed, fleksibilitet og mere ensartet regional udbredelse af udbuddet af efteruddannelse på området kan efter arbejdsgruppens vurdering tale for en mere centralt koordineret udvikling af målrettede udbud af kortere kurser og længerevarende forløb inden for de fire fokusområder. Arbejdsgruppen er bekendt med, at der allerede foregår koordinering mellem professionshøjskolerne om udvikling af diplomuddannelser og enkeltmoduler. Dog foreslås det at afdække mulighederne for et styrket samarbejde på tværs af institutionerne, herunder også eventuelt samarbejde om udvikling af kortere efteruddannelsesforløb inden for de fire fokusområder. Et sådant arbejde kan foretages på grundlag af de enkelte institutioners hidtidige erfaringer og faglige kompetencer med målrettet udveksling af viden for øje. Et standardiseret grundlag for udbud vil være et udgangspunkt for regionale og lokale tilpasninger i de konkrete udbud og indgåede aftaler med de aftagende kommuner og skoler.

4.2 Anbefaling: Revision af de pædagogiske diplomuddannelser

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) foretog i 2007 en evaluering af fleksibilitet og gennemsigtighed i diplomuddannelserne, herunder de pædagogiske diplomuddannelser. Evalueringsrapporten anførte bl.a., at diplomuddannelserne er præget af et stort og ugennemskueligt udbud af uddannelser og moduler, der betyder, at aftagere og særligt dimittender har svært ved at overskue de mange muligheder og kompleksiteten på diplomområdet. EVA konkluderer, at der er behov for at øge gennemsigtigheden inden for diplomuddannelserne, hvis de skal imødekomme de forskelligartede behov for opkvalificering og specialisering, som diplomuddannelserne gennem deres centrale placering i videreuddannelsessystemet for voksne er tiltænkt at imødekomme.

På baggrund af EVA's evalueringsrapport samt kravet om akkreditering af eksisterende diplomuddannelser har Undervisningsministeriet igangsat et arbejde med formål at foretage en revision af diplomuddannelserne. Der lægges med dette arbejde bl.a. op til etablering af en samlet rammebekendtgørelse med fælles studieordning for alle udbydere af en diplomuddannelse, sanering af eksisterende udbud og etablering af systematiske oprydningssprocedurer for diplomuddannelsesudbud uden aktivitet, sikring af praksiselementet i diplomuddannelsernes målbeskrivelser samt udvikling af et system for systematisk information og synliggørelse af eksisterende udbud af diplomuddannelser.

Arbejdsgruppen er af den klare opfattelse, at dette revisionsarbejde kan tilvejebringe et væsentligt grundlag for et mere gennemskueligt, sammenhængende og relevant udbud af efteruddannelse på diplomområdet, herunder udbud inden for de fire fokusområder.

Arbejdsgruppen hæfter sig særligt ved, at evalueringsrapporten peger på behovet for at styrke praksiselementet i diplomuddannelserne. En styrket praksisdimension i de pædagogiske diplomuddannelser vil efter arbejdsgruppens opfattelse kunne tilgodese lærernes kompetenceudvikling inden for de fire fokusområder. En styrket praksisdimension vil eksempelvis kunne indbefatte, at uddannelse i anvendelsen af digitale læremidler i undervisningen indgår som et obligatorisk element i relevante pædagogiske diplomuddannelser. Derudover - og dette i særlig grad - bør diplomuddannelserne adressere lærernes kompetence til at basere undervisningen på nyeste viden og forskningsresultater på pågældende fagområde. Diplomuddannelse skal ikke blot udgøre en faglig specialisering og dygtiggørelse af pågældende deltagende lærer, men i høj grad en udvikling af lærerens kompetence til at vejlede og inspirere kolleger og ledelse i forhold til en generel styrkelse af undervisningens kvalitet på den enkelte skole.

En række af de nuværende pædagogiske diplomuddannelser rettet mod skolens fag (f.eks. PD i dansk eller PD i engelsk) bør i den sammenhæng belyses ikke mindst på grund af, at disse uddannelser har haft svært ved at opnå tilstrækkelig tilmelding. De pædagogiske diplomuddannelser rettet mod folkeskolens fag har traditionelt taget afsæt i fagenes fagfaglighed, dvs. f.eks. en specialisering i engelskfagets faglighed. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at de pædagogiske diplomuddannelser rettet mod folkeskolens lærere bør revideres, således at uddannelsernes i højere grad tager afsæt i og matcher de undervisningsmæssige udfordringer, der ses i dagens folkeskole. I den forbindelse er det ikke mindst aktuelt at bringe de fire fokusområder fremhævet i nærværende analyse i spil, således at de pædagogiske diplomuddannelser i højere grad end tilfældet i dag knytter fagfaglighed, undervisningsdifferentiering og evaluering sammen til, hvad man kan kalde en mere generel *undervisningsfaglig kompetence*. Inden for rammen af den undervisningsfaglige kompetenceudvikling kan der så inddrages specifikke fagdidaktiske specialiseringer, evt. i form af fagspecifikke moduler i uddannelsen. En sådan model vil efter arbejdsgruppens vurdering gøre de pædagogiske diplomuddannelser mere attraktive og relevante for folkeskolelærerne.

4.3 Anbefaling: Et varieret udbud af efteruddannelse inden for de fire fokusområder

I efteruddannelse af lærere inden for de fire fokusområder er det oplagt at skelne mellem forskellige niveauer og omfang af uddannelse. Det væsentlige efter arbejdsgruppens opfattelse er, at professionshøjskolerne sikrer et varieret udbud, der matcher skolerens behov for efteruddannelse på flere niveauer, dvs. såvel udbud af korte kurser som udbud af længere uddannelsesforløb.

For så vidt angår udbuddet af de længerevarende forløb skal der sikres et dækkende udbud af pædagogiske diplomuddannelser, som tilbyder lærere efteruddannelse inden for faglige specialeområder. En undersøgelse foretaget af Danmarks Evalueringsinstitut for Skolerådet i 2009 viser en udbredt

anvendelse af særlige ressourcelærere i folkeskolen.² Læsevejlederuddannelsen er et eksempel på faglig specialisering med henblik på at kunne fungere som ressourcelærer i folkeskolen.

Arbejdsgruppen anbefaler, at professionshøjskolerne i deres udbud af efteruddannelse konkret afdækker behovet for efteruddannelse af særlige ressourcelærere/vejledere inden for de fire fokusområder. Særligt kan fremhæves klasserumsledelse, hvor der tegner sig en igangværende udvikling, hvor flere nye faggrupper får opgaver i tilknytning til skole og undervisning, herunder undervisningsassistenter, trainees fra læreruddannelsen og pædagoger, der samarbejder med lærere om indskoling og socialpædagogiske problemstillinger. Arbejdsgruppen foreslår, at professionshøjskolerne afdækker behovet for udvikling af pædagogiske diplommoduler, som kan understøtte læreres evne til at håndtere den bredere form for ledelse af læringsrummet, hvor læreren skal være i stand til håndtering af fagligt ansvar for undervisning med inddragelse af andre faggrupper.

I tråd hermed er der allerede i samarbejde mellem KL, UVM og professionshøjskolerne udviklet tre nye diplommoduler målrettet pædagogers rolle i undervisningssituationer med henblik på at støtte pædagogernes kompetencer til at indgå i fagligt teamsamarbejde med lærere om planlægning og gennemførelse af undervisning.

Arbejdsgruppen er i forhold til udbuddet af længerevarende efteruddannelsesforløb opmærksom på de verserende drøftelser inden for sektoren om behovet for udbud af videreuddannelse på højere niveau end diplomuddannelse. Arbejdsgruppens parter er ikke enige om at forholde sig nærmere hertil i nærværende analyse men bemærker, at professionshøjskolerne som udgangspunkt har til opgave at sikre, at det faglige niveau og indhold af det samlede udbud af uddannelse på området er dækkende i forhold til kommunernes samlede behov for uddannelse af skolernes lærere og ledere.

Skolerådet anfører i deres seneste beretning³, at der er behov for at forskyde vægten i efteruddannelsen fra de kortere kurser over mod længerevarende forløb. Arbejdsgruppen anerkender naturligvis betydningen af længerevarende uddannelse og en argumentation om, at længerevarende uddannelse i højere grad end kortere kurser kvalificerer lærerens viden og faglighed. Arbejdsgruppen bemærker dog samtidig, at udbuddet af kortere kurser opfylder et andet behov, og herunder i højere grad end de længevarende forløb muliggør en mere udbredt kompetenceudvikling af lærerstaben på den enkelte skole.

4.4 Anbefaling: Målrettede forløb og fleksibel tilrettelæggelse, der matcher kommunernes efterspørgsel

Det fremstår umiddelbart som en selvfølge, at udbuddet af efteruddannelse skal og vil afspejle kommunernes efterspørgsel. Ikke desto mindre er det arbejdsgruppens opfattelse, at professionshøjskolerne skal prioritere den løbende ajourføring af skolernes efterspørgsel og desuden holde sig for øje, at udbuddet af efteruddannelse kan have en betydelig medvirkende indflydelse på, hvad der efterspørges fra skolernes side.

OECD's TALIS-undersøgelse⁴ blandt lærere og skoleledere i en række lande, herunder Danmark, viste i 2009, at en relativ stor andel (42 pct.) af de danske lærere, som gerne vil deltage i mere kompetenceudvikling peger på manglende udbud af passende uddannelse som baggrund herfor.⁵

² Danmarks Evalueringsinstitut (2009): *Særlige resourcepersoner i folkeskolen*

³ Skolerådet (2010), *Beretning 2009*.

⁴ TALIS står for Teaching and Learning International Survey. TALIS 2009 findes på www.skolestyrelsen.dk.

⁵ Dette gælder især lærere i Nordjylland, hvilket dog ikke stemmer overens med det relativt set pæne udbud af efteruddannelse i denne region set i forhold til landets øvrige regioner.

TALIS-undersøgelsen dokumenterer endvidere, at omfanget af lærernes deltagelse i kompetenceudvikling varierer en del mellem regionerne. Lærere i Storkøbenhavn har således i gennemsnit anvendt 12,1 dage til kompetenceudvikling inden for de seneste 18 måneder, mens lærerne i Nordjylland i gennemsnit har anvendt 7,6 dage til kompetenceudvikling. Disse tal afspejler, at der formentligt ikke kan antages at være en sammenhæng mellem omfanget af udbud og den gennemførte aktivitet. Kortlægningen af udbud af efteruddannelse på de fire fokusområder viser som nævnt et relativt lille udbud i Hovedstadsregionen, som dog i TALIS-undersøgelsen fremstår som regionen med flest kompetenceudviklingsdage pr. lærer. På trods heraf bemærker arbejdsgruppen, at der bør foretages en opfølgende analyse af årsager til det tilsyneladende relativt begrænsede udbud i Hovedstadsregionen af efteruddannelse inden for de fire fokusområder.

Arbejdsgruppen finder det meget positivt, at kommunerne og professionshøjskolerne indgår aktive partnerskaber om udvikling og gennemførelse af målrettede efteruddannelsesforløb. En aktiv inddragelse af kommunerne skærper efterspørgslen og øger begge parter engagement og ejerskab. En hensigtsmæssig model er f.eks., at en professionshøjskole med udgangspunkt i et eksisterende efteruddannelsesforløb indgår i dialog med pågældende kommune eller skole om et skræddersyet forløb målrettet en bestemt gruppe af lærere på en skole eller i en kommune. Kortlægningen af professionshøjskolernes udbud viser flere gode eksempler på sådanne samarbejder bl.a. vedrørende undervisningsdifferentiering, evalueringspraksis og udvikling af skolens læringsmiljø.

Arbejdsgruppen foreslår, at professionshøjskolerne overvejer mulighederne for mere fleksible og nye innovative tilrettelæggelser af udbuddet af efteruddannelsesforløb inden for de fire fokusområder med henblik på at møde kommunernes og skolernes forskellige behov for organisering af efteruddannelsens gennemførelse.

Fleksibel tilrettelæggelse kan bl.a. vedrøre udbud af efteruddannelse på forskellige tidspunkter på året med henblik på at minimere risikoen for, at efteruddannelsen forhindres af nødvendige planlægningsmæssige hensyn. Efteruddannelsen kan f.eks. overvejes placeret både i og uden for lærernes normale undervisningsperioder.

Fleksibiliteten kan derudover f.eks. styrkes ved øget brug af netbaseret udbud af efteruddannelse. Netbaseret uddannelse vil være et alternativ for lærere, som ikke har mulighed for hyppigt fysisk fremmøde til undervisning og vil endvidere kunne tilbyde tilgængelig uddannelse til lærere, som er bosat langt fra uddannelsesinstitutionen. Kortlægning af professionshøjskolernes nuværende udbud viser, at f.eks. en del udbud af moduler i pædagogiske diplomuddannelser har undervisning over nettet, og disse forløb gennemføres som 'blended learning', dvs. blanding af netbaseret forelæsning og vejledning og begrænset fysisk fremmøde.

Endelig kan det fremhæves, at øget fleksibilitet i udbuddet af efteruddannelse kan opnås ved, at professionshøjskolerne i dialog med kommunerne overvejer nye former for tilrettelæggelse af efteruddannelsens afholdelse, herunder styrker, at undervisningen foregår ude i praksis på skolerne. Arbejdsgruppen vurderer, at den enkelte lærers eller gruppe af læreres udbytte af efteruddannelsen vil være større jo stærkere uddannelsen kan relateres og kobles til lærernes daglige praksis og den enkelte skoles udviklingsstrategi.

5. Afsluttende perspektivering

De enkelte kommuner og folkeskoler står overfor den væsentlige opgave at skulle prioritere efteruddannelse af lærere inden for en række fag og pædagogiske områder i skolens daglige praksis.

Det er efter arbejdsgruppens opfattelse essentielt, at professionshøjskolerne og kommunerne fastholder og udvikler en målrettet dialog om samspillet mellem folkeskolernes efterspørgsel og professionshøjskolernes udbud af efteruddannelse for lærerne i folkeskolen. En kontinuerlig udvikling af såvel det faglige indhold som måden hvorpå efteruddannelsen organiseres og gennemføres i tæt samspil med lærerens pædagogiske praksis vil efter arbejdsgruppens vurdering bidrage væsentligt til at understøtte en bred forankring af lærernes kompetenceudvikling på prioriterede områder.

En række analyser på folkeskoleområdet bekræfter regeringens og KL's enighed om, at kvaliteten af undervisningen og elevernes læringsmæssige udbytte heraf i høj grad afhænger af lærerens kompetencer i forhold til at håndtere de undervisningsmæssige udfordringer, som er indeholdt i denne analyses fire faglige fokusområder.

Arbejdsgruppen påpeger i den forbindelse vigtigheden af, at der udover fokus på lærerens efteruddannelse på området tillige fastholdes opmærksomhed på, at der i lærerens grunduddannelse sikres en opfyldelse af læreruddannelseslovens intention om, at de fire fokusområder indgår med vægt i uddannelsen af nye lærere.

Arbejdsgruppen bemærker slutteligt, at de verserende debatter blandt folkeskolens parter og interessenter om læreruddannelse og lærergerningens praksis afspejler, at tendensen går mod et stærkere fokus på, at anvendelsen og udbyttet af lærernes faglige kompetencer i afgørende grad forudsætter den didaktiske kompetence til at kunne undervise og skabe de nødvendige rammer for læring. Denne tendens vil efter arbejdsgruppens vurdering præge den fremadrettede dagsorden for kompetenceudvikling af lærere i samspillet mellem professionshøjskolerne og kommunernes folkeskoler.

Arbejdsgruppe om opfølgning på kommuneaftalen for 2009 vedrørende lærernes undervisningskompetence

Baggrund

En af forudsætningerne for at eleverne i folkeskolen får optimalt udbytte af skolegangen er, at lærerne er i besiddelse af stærke undervisningskompetencer. Erfaringer fra kommunerne viser, at lærerne står over for en række udfordringer i undervisningen. Regeringen og KL er med aftale om kommunernes økonomi for 2009 enige om at drøfte, hvordan professionshøjskolernes tilbud om efter- og videreuddannelse kan bidrage til at styrke lærernes undervisningskompetencer på en række områder. Der nedsættes på denne baggrund en arbejdsgruppe med nedenstående funktion og opgaver.

Arbejdsgruppens funktion og opgaver

Arbejdsgruppen skal udarbejdes en analyse med forslag til, hvordan professionshøjskolerne kan styrke kvalifikationerne hos lærere vedrørende en række undervisningsmæssige udfordringer. Arbejdsgruppen skal således drøfte, hvordan professionshøjskolernes tilbud om efter- og videreuddannelse kan bidrage til at sikre, at lærerne:

- Kan håndtere klasserumsledelse, så undervisningen møder hver elevs behov
- Har kvalifikationer inden for pædagogisk brug af it i undervisningen
- Kan differentiere undervisningen på baggrund af analyse af evalueringsdata
- Kan undervise med en evidensbaseret tilgang, dvs. at nye forskningsresultater løbende indgår i det daglige undervisningsarbejde.

Arbejdsgruppens analyse skal tage udgangspunkt i en kortlægning af – og forslag til målretning af – den eksisterende efteruddannelsesaktivitet i kommunerne.

Arbejdsgruppens sammensætning

Der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for

- Professionshøjskolerne
- KL
- Undervisningsministeriet

Formandsposten og sekretariatsfunktionen varetages af Undervisningsministeriet

Økonomi

Udvalgets forslag skal kunne finansieres inden for de nuværende økonomiske rammer i staten og kommunerne.

Tidsplan

Analysen skal være tilendebragt inden 1. maj 2009.

Bilag 2

Oversigt over typer af efter- og videreuddannelsesaktiviteter / skoleudviklingsaktiviteter

Aktivitet	Kategorier	Bemærkninger
<p>Temadage, konferencer, korte kurser, pædagogiske dage</p>	<p>Faglighed: aktiviteter rettet mod skolens fag, undervisningstematikker, fagdidaktiske metoder etc.</p> <p>Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspiration og værktøjer til evaluering af læsning • Litteraturlæsning og litteraturundervisning på mellemtrinnet • Klæd eleverne på til de skriftlige prøver • Creative Methodology in the English Classroom • Udvikling af undervisningen i fremmedsprog og kulturforståelse • Kristendomskundskab i de ældste klasser • Natur/teknik med teknologi • Samfundsfag som prøvefag • Matematik med it i 1.-6. klasse • Evaluering, dokumentation og planlægning i hjemkundskab <p>På tværs af fag. Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tværfagligt samarbejde om temaet vand • Pædagogisk it • It i indskolingen • Spil som læringsredskab • Skole-hjem samarbejde • Specialcentrets rolle i den rummelige skole <p>Elevergrupper med særlige forudsætninger. Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børn med autisme • Dansk som andetsprog i fagene • Adfærd, kontakt og trivsel 	<p>Se mange flere eksempler i Skolekataloget fra University college Lillebælt eller på www.ucl.dk.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • De urolige og vanskelige elever i klassen • Specialpædagogisk grundkursus <p>Internationalisering</p>	
Længerevarende efteruddannelse	<p>Linjefag udbudt som efteruddannelse Skolebibliotekaruddannelse Praktiklæreruddannelse Specialpædagogisk grunduddannelse AKT Teamkoordinator</p>	Se katalog og www.ucl.dk for mere information
Diplomuddannelser (PD m.fl.)	Se særskilt materiale.	
Skoleudvikling	<p>Rekvirerede forløb, hvor skolen i samarbejde med konsulenter arbejder med skoleudvikling. Det kan være med omdrejningspunkt i eksempelvis</p> <ul style="list-style-type: none"> • teamarbejde • anerkendende pædagogik • elevens danskfaglige forløb gennem skoleforløbet som omdrejningspunkter • pædagogisk supervision • udvikling af pædagogisk og strategisk ledelse 	

Bilag 3

Pædagogiske diplomuddannelser med særlig relevans for lærere / skoleområdet – en oversigt

Dette materiale skal give et overblik over form og indhold i eksisterende pædagogiske diplomuddannelsesretninger og moduler, som har særlig relevans for læreres efter- og videreuddannelse.

Materialet bygger på et uddrag fra gældende studieordning for pædagogisk diplomuddannelse suppleret med kort beskrivelse af moduler, som er under udvikling samt professionshøjskoleers igangværende undersøgelsesarbejde inden for PD-området. Kommentarer og henvisninger er markeret med rødt.

Uddannelsens opbygning og omfang

Den pædagogiske diplomuddannelse er en fleksibel tilrettelagt uddannelse, der er opdelt i fagligt afgrænsede moduler. For at opnå en pædagogisk diplomuddannelse skal den studerende bestå mindst seks moduler, herunder det obligatoriske modul ”Videnskabsteori og pædagogik”. Uddannelsen afsluttes med modulet ”Afgangsprojektet”, hvor den studerende skal dokumentere at have opnået niveauet for uddannelsen.

Uddannelsen tilbydes som deltidsundervisning eller som heltidsundervisning efter lov om åben uddannelse.

Det obligatoriske modul: Videnskabsteori og pædagogik

Det obligatoriske modul: Videnskabsteori og pædagogik, er konstituerende for uddannelsens identitet og kompetenceprofil.

Det obligatoriske modul: Afgangsprojektet

Afgangsprojektet er den studerendes afsluttende projekt hvor en begrundet central afgrænsning af uddannelsesretningens læringsudbytte dokumenteres ved en afsluttende prøve. Projektet binder uddannelsens hovedelementer sammen med udgangspunkt i den valgte afgrænsning indenfor uddannelsesretningens kundskabsområde og beskrevne læringsudbytte.

FÆLLES FAGLIGE MODULER

En række faglige moduler er formuleret således at de generelt passer ind i alle uddannelsesretninger:

- Modul a: Pædagogisk udviklingsarbejde
- Modul b: Skriftlig fremstilling og formidling
- Modul c: Evaluering i organisationer
- Modul d: Fagdidaktik og evaluering
- Modul e: Konflikt håndtering som kulturkompetence
- Modul f: Konfliktløsning

UDDANNELSESRETNINGERNES 5 INDHOLDSOMRÅDER

Uddannelsesretningerne med tilhørende faglige moduler er indholdsmæssigt placeret i 5 områder:

1. **Kommunikation, ledelse og organisation,**
2. **Pædagogik, didaktik og social inklusion,**
3. **Humanistiske fag, undervisning og læring,**
4. **Naturvidenskabelige fag, undervisning og læring,**
5. **Æstetiske fag, undervisning og læring.**

1. INDHOLDSOMRÅDE: KOMMUNIKATION, LEDELSE OG ORGANISATION

Indholdsområdet består af følgende pædagogiske uddannelsesretninger:

MEDIER OG KOMMUNIKATION

PROJEKTLEDELSE OG ORGANISATIONSUDVIKLING

PSYKOLOGI

VEJLEDNING OG SUPERVISION

MEDIER OG KOMMUNIKATION

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå professionsrettede kompetencer, som sigter på at varetage pædagogiske opgaver med medier og it og tilegne sig pædagogiske forudsætninger for at kunne varetage læreprocesser om og med medier og it. Den studerende skal have viden og kompetencer inden for mediernes kulturelle og samfundsmæssige betydning på de pædagogiske praksisfelter.

Moduler

Modul 1: Medier og mediekultur

Modul 2: Mediepædagogik

Modul 3: Tekst, lyd og billedmedier - produktion og analyse

Modul 4: Multimedier - produktion og analyse

Modul 5: It og læring

Modul 6: Vejledning med medier og it

PROJEKTLEDELSE OG ORGANISATIONSUDVIKLING

Læringsudbytte

Den studerende skal kunne planlægge, lede og evaluere projekter og udviklingsarbejder, der indebærer målrettet udvikling og forandring.

Moduler

Modul 1: Institutionen som udviklingsorienteret organisation

Modul 2: Projekter i organisationen

Modul 3: Ledelse af forandringsprocesser

Modul 4: Projektstyring

PSYKOLOGI

Læringsudbytte

Den studerende skal kunne håndtere psykologiske problemstillinger i sit professionelle virke.

Den studerende skal være i stand til at kunne behandle spørgsmål og problemer ud fra en videnskabelig, pædagogisk-psykologisk synsvinkel.

Moduler

Modul 1: Udviklings- og personlighedspsykologi

Modul 2: Kognitions- og neuropsykologi

Modul 3: Pædagogisk psykologi

Modul 4: Pædagogisk - psykologisk intervention

Modul 5: Gruppe- og organisationspsykologi

VEJLEDNING OG SUPERVISION

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå personlige og faglige kompetencer som vejleder og supervisor inden for følgende områder: uddannelser, kollega- og teamsamarbejde, projekter og karriereudvikling.

Moduler

Modul 1: Vejledning og supervision som personlig kompetencegivende læreproces

Modul 2: Vejledning og supervision i og udvikling af pædagogisk praksis

Modul 3: Kollegial vejledning og supervision

Modul 4: Projektvejledning og supervision

Modul 5: Vejledningsmetodik

Modul 6: Vejledning og supervision mellem individ og fællesskab

2. INDHOLDSOMRÅDE: PÆDAGOGIK, DIDAKTIK OG SOCIAL INKLUSION

Indholdsområdet består af følgende pædagogiske uddannelsesretninger:

ALMEN PÆDAGOGIK

FLERKULTUREL PÆDAGOGIK

PÆDAGOGISK ARBEJDE

SKOLESTART

SOCIALPÆDAGOGIK

SOCIALPSYKIATRI

SPECIALPÆDAGOGIK

UNGDOMSPÆDAGOGIK

VOKSENLÆRING

ALMEN PÆDAGOGIK

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå kompetencer indenfor pædagogisk virksomhed i offentlige og private institutioner, hvor uddannelse, undervisning og læring er opgaven og praksis. I tæt samspil med praksis, skal den studerende øge og udvikle sin kompetence til at deltage i og lede uddannelsesplanlægning, undervisning og arbejde med praktisk pædagogisk udvikling, på grundlag af en grundig almen pædagogisk viden og forståelse. Endvidere skal den studerende øge og udvikle sin kompetence til at formidle viden og indsigt i uddannelse, undervisning og læring, samt deltage i fagligt funderet drøftelser omkring disse, både i forhold til professionelle som til en større offentlighed.

Moduler

Modul 1: Socialisering, læring og undervisning

Modul 2: Dannelsesteori

Modul 3: Samfundets organisering af pædagogisk praksis

Modul 4: Pædagogik og filosofi

Modul 5: Didaktik

FLERKULTUREL PÆDAGOGIK

Læringsudbytte

Den studerende skal have kompetencer og pædagogiske kvalifikationer til at kunne varetage funktioner i et demografisk og kulturelt foranderligt samfund. Den studerende skal kunne tage stilling til egen placering i det flerkulturelle landskab og have en faglig sikkerhed i handlekompetencer i en værdipluralistisk hverdag.

Moduler

Modul 1: Modernitet, mobilitet, globalisering.

Modul 2: Kulturelle fortællinger.

Modul 3: Børneinstitutioner i et flerkulturelt samfund.

Modul 4: Ungdomskulturer i Danmark.

Modul 5: Integrationsprocesser på uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarked.

SKOLESTART

Læringsudbytte

Den studerende kan anvende sine kompetencer i det praktisk-pædagogiske arbejde med børn, i konsulent- og ledelsesopgaver samt i funktioner med henblik på at udvikle og forny det pædagogiske praksisfelt i forhold til arbejdet med skolestart.

Moduler

Modul 1: Det moderne barn og den moderne barndom

Modul 2: Børns leg, udvikling og læring

Modul 3: Det tværprofessionelle samarbejde

Modul 4: Børns sproglige udvikling

SPECIALPÆDAGOGIK

Læringsudbytte

Den studerende skal kunne planlægge, tilrettelægge og gennemføre specialpædagogik. Den studerende skal besidde en integreret teoretisk og professionsrettet viden om og indsigt i det specialpædagogiske område, som bygger på såvel national som international forskning.

Den studerende skal kunne skelne mellem forskellige paradigmatisk tilgange til arbejdet med mennesket med særlige behov i såvel et individuelt, som et socialt og samfundsmæssigt perspektiv.

Moduler

Modul 1: Samfund og specialpædagogik (konstituerende modul)

Modul 2: Individ og specialpædagogik (konstituerende modul)

Modul 3: Sproglige vanskeligheder

Modul 4: Talevanskeligheder

Modul 5: Læsevanskeligheder

Modul 6: Sociale og psykiske vanskeligheder (AKT)

Modul 7: Bevægelsesvanskeligheder (cerebral parese m.v.)

Modul 8: Generelle indlæringsvanskeligheder (psykisk udviklingshæmning)

Modul 9: Specifikke og gennemgribende udviklingsforstyrrelser

Modul 10: Erhvervede hjerneskader

Modul 11: Hørevanskeligheder

Modul 12: Synsvanskeligheder 1

Modul 13: Synsvanskeligheder 2
Modul 14: Medfødt blindhed
Modul 15: Matematikvanskeligheder

UNGDOMSPÆDAGOGIK

Læringsudbytte

Den studerende skal erhverve sig kompetencer til selvstændigt at kunne analysere og løse ungdomspædagogiske opgaver på et højt professionelt niveau og ligeledes erhverve sig kompetencer til at medvirke til en kvalitativ udvikling af ungdomsuddannelserne og de ungdomspædagogiske indsatsformer, herunder planlægge, udføre og evaluere pædagogisk arbejde.

Moduler

Modul 1: Ungdomsliv, socialisering og identitetsudvikling
Modul 2: Læreprocesser og kompetenceudvikling i ungdomsuddannelser og ungdomspædagogiske miljøer
Modul 3: Uddannelsesplanlægning, ungdomsuddannelse og ungdomsvejledning – behov og initiativer, praksis og udvikling
Modul 4: Kompetencegivende ungdomsuddannelser
Modul 5: Pædagogisk arbejde med unge, som har særlig brug for pædagogisk støtte – herunder tværsektorielt samarbejde

3. INDHOLDSOMRÅDE: HUMANISTISKE FAG, UNDERVISNING OG LÆRING

Indholdsområdet består af følgende pædagogiske uddannelsesretninger:

DANSK

DANSK SOM ANDET SPROG

FREMMEDSPROG (ENGELSK, FRANSK, TYSK)

HISTORIE

KRISTENDOMSKENDSKAB/RELIGION

LÆSNING OG SKRIVNING

SAMFUNDSFAG

UNDERVISNING I LÆSNING OG MATEMATIK FOR VOKSNE

DANSK

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå faglige forudsætninger for at beskæftige sig med dansk sprog, litteratur medier og kultur i bred forstand. Den studerende skal kunne planlægge, gennemføre og evaluere undervisning og formidling af fag, fagområder eller kultur.

Moduler

Modul 1: Dansk sprog og sprogbrug
Modul 2: Litteratur og litteraturdidaktik
Modul 3: Børne- og ungdomslitteratur
Modul 4: Dansk fagdidaktik

DANSK SOM ANDETSPROG

Læringsudbytte

Den studerende skal kunne varetage sprogpædagogiske, samt formidlings- og rådgivningsmæssige opgaver i forbindelse med undervisning i dansk som andetsprog, sproglig evaluering og sprogplanlægning i institutioner og virksomheder.

Moduler

- Modul 1: Andetsprogstilegnelse
- Modul 2: Tosprogethed og tosproget udvikling
- Modul 3: Andetsprogpædagogik
- Modul 4: Intersprogsanalyse og sproglig evaluering
- Modul 5: Interkulturel pædagogik og kommunikation
- Modul 6: Dansk som andetsprogsvejledning

FREMMEDESPROG (ENGELSK, FRANSK, TYSK)

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå teoretiske, faglig-pædagogiske og færdighedsmæssige kompetencer, der gør det muligt at varetage funktioner som faglig vejleder og formidler i et samfund, der som det danske, i stadig stigende grad er præget af internationalisering, og hvor fremmed-sprogene har en fremtrædende position som nutidens lingua franca både i europæisk og i global sammenhæng. Læringsudbyttet opnås ved, at den studerende inden for samtlige moduler arbejder både ud fra et undervisnings-, lærings- og et formidlingsperspektiv. Modul 1 og 2 indgår som obligatoriske moduler i engelskvejlederuddannelsen.

Moduler

- Modul 1: Sprogstilegnelse
- Modul 2: Sprogformidling og sprogundervisning
- Modul 3: Sprog, sprogbrug og sproglig opmærksomhed
- Modul 4: Litteratur og litteraturpædagogisk arbejde

HISTORIE

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå viden og kompetencer til at løse professionelle og funktionsrettede opgaver. Den skal studerende tilegne sig faglig og fagdidaktisk indsigt og viden om teorier og metoder, der knytter sig til faget og til undervisning og formidling af dette. I forbindelse med historisk formidling skal den studerende endvidere kunne begrunde valg af mål, indhold og form.

Moduler

- Modul 1: Historiefilosofi og historiske metoder
- Modul 2: Historisk formidling
- Modul 3: Kultur og kulturmøder i udviklingsperspektiv
- Modul 4: Individ – samfund - stat – natur – teknologi

KRISTENDOMSKUNDSKAB / RELIGION

Læringsudbytte

Den studerende har faglige forudsætninger for at beskæftige sig med læring og dannelse i forbindelse med religion, og tillige omkring kultur og filosofi har kompetencer i undervisning, formidling og kommunikation i institutioner, organisationer og virksomheder.

Den studerende har selvstændig indsigt ved fortolkning af tekster og andet materiale.

Moduler

Modul 1: Religionspædagogik og didaktik

Modul 2: Religion og kultur i den moderne verden

Modul 3: Filosofi og etik

Modul 4: Fortælling, kunst og symboler

LÆSNING OG SKRIVNING

Læringsudbytte

Den studerende skal have faglige forudsætninger for at kunne undervise differentieret i læsning og skrivning samt give vejledning og andre former for støtte til børns og voksnes udvikling af læse- og skrivefærdigheder. Dette skal ske på grundlag af en grundig indsigt i både den videnskabelige baggrund for børns og voksnes læreprocesser, for læsningens og skrivningens didaktik og de praktiske forhold i undervisningssituationen.

Moduler

Modul 1: Teorier og forskning om læsning og skrivning

Modul 2: Generel udvikling og sprogudvikling

Modul 3: Evaluering, testning og vurdering af læsning

Modul 4: Læsningens og skrivningens didaktik og metodik

SAMFUNDSFAG

Læringsudbytte

Den studerende skal erhverve sig viden og kompetencer til at forstå og forklare samfundsmæssige aspekter i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Den studerende skal opnå en grundlæggende viden om og kompetencer i problemstillinger og temaer inden for det samfundsfaglige område med henblik på undervisning og formidling i såvel privat som offentligt regi; F.eks. folkeskole, efterskole, VUC, tekniske skoler med videre. Den studerende skal kunne analysere og vurdere samfundsmæssige problemstillinger og emner i relation til undervisning, undervisningsplanlægning og andre opgaver indenfor det pædagogiske område.

Moduler

Modul 1: Samfundsfilosofi og samfundsteori

Modul 2. Samfundsfaglige metoder og formidling af samfundsfag

Modul 3: Globalisering og europæisk integration

Modul 4: Demokrati og demokratiforståelse og demokratisk handling

4. INDHOLDSOMRÅDE: NATURVIDENSKABELIGE FAG, UNDERVISNING OG LÆRING

Indholdsområdet består af følgende pædagogiske uddannelsesretninger:

KOST, ERNÆRING OG SUNDHED

MATEMATIK

NATURFAGENES DIDAKTIK

NATURFAG (BIOLOGI, FYSIK/KEMI, GEOGRAFI, NATUR/TEKNIK)

KOST, ERNÆRING OG SUNDHED

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå faglige og pædagogiske kompetencer til at identificere og analysere aktuelle kost- og ernæringsbetonede sundhedsproblemer.

Den studerende skal kunne planlægge, gennemføre og evaluere undervisning, formidling og kommunikation om disse emner i institutioner, organisationer og virksomheder.

Moduler

Modul 1: Sundhed, kostvaner og livskvalitet

Modul 2: Human ernæring

Modul 3: Kost, ernæring, sygdom og forebyggelse

Modul 4: Sundhedsopfattelser, -politik, -undervisning i forhold til kost og ernæring

Modul 5: Sundhedspædagogik

MATEMATIK

Læringsudbytte

Den studerende får faglige og pædagogiske forudsætninger for at kunne varetage undervisning i og formidling af matematik. På et fagligt og pædagogiske grundlag skal den studerende kunne medvirke til fortsat udvikling af matematikundervisningen. To af modulerne (nr. 4 og nr. 6) indgår som obligatorisk modul i matematikvejlederuddannelsen.

Moduler

Modul 1: Matematikkens didaktik

Modul 2: Tilfældighed og systematisering

Modul 3: Geometriske figurer og strukturer

Modul 4: Matematik, læremidler og computere

Modul 5: Tal og algebra

Modul 6: Matematik og elever med særlige behov

NATURFAGENES DIDAKTIK

Læringsudbytte

Den studerende skal kunne planlægge, gennemføre og evaluere pædagogisk undervisning og aktiviteter inden for naturfaglig undervisning og formidling ved at kombinere intellektuelle, faglige og praksiskompetencer i arbejdet med naturfaglig undervisning og formidling.

Moduler

Modul 1: Naturfag, naturfagsdidaktik og metode

Modul 2: Eksperimenterende arbejde og formidling i naturfagene

Modul 3: Udvikling, evaluering og samarbejde i naturfagene
Modul 4: Mennesket og naturen, videnskab og teknologi

NATURFAG

Modul 1: Fagdidaktik i naturfagene (fællesmodul for PD i naturfagene)

BIOLOGI

Læringsudbytte

Den studerende skal tilegne sig faglig og fagdidaktisk indsigt og viden om teorier og metoder, der knytter sig til faget og til undervisning og formidling af dette. I forbindelse med formidling af viden om biologi skal den studerende endvidere kunne begrunde valg af mål, indhold og form. Den studerende skal udvikle kompetencer til at kunne tilegne sig forudsætninger for at videreuddanne sig indenfor faget.

Moduler

Modul 1: Fagdidaktik i naturfagene (fælles for PD i naturfagene)
Modul 2: Økologi med feltbiologi og naturforvaltning
Modul 3: Menneskets bygning og funktion
Modul 4: Miljøundervisning

FYSIK / KEMI

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå faglige og pædagogiske forudsætninger for at kunne tilrettelægge og indgå i læringssituationer, hvor fysik/kemi kan bidrage til forklaringer af fænomener og hændelser.

Moduler

Modul 1: Fagdidaktik i naturfagene (fælles for alle naturfag)
Modul 2: Energiforsyning lokalt og globalt
Modul 3: Kemisk produktion
Modul 4: Stoffers partikelnatur

GEOGRAFI

Læringsudbytte

Den studerende skal tilegne sig faglig og fagdidaktisk indsigt og viden om teorier og metoder, der knytter sig til faget og til undervisning og formidling af dette. I forbindelse med formidling af viden om geografi skal den studerende endvidere kunne begrunde valg af mål, indhold og form. Den studerende skal udvikle kompetencer til at kunne tilegne sig forudsætninger for at videreuddanne sig inden for faget.

Moduler

Modul 1: Fagdidaktik i naturfagene (fælles for alle naturfag)
Modul 2: Naturgeografi
Modul 3: Kulturgeografi
Modul 4: Globalisering og kulturmøde

NATUR / TEKNIK

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå personlige og faglige kompetencer inden for det pædagogiske arbejde med natur og teknik. Den studerende skal kunne tilrettelægge pædagogisk arbejde med børn, unge og voksne i laboratoriet, i naturen og i lokalsamfundet.

Moduler

Modul 1: Fagdidaktik i naturfagene (fælles for alle naturfag)

Modul 2: Viden, analyse og formidling

Modul 3: Det praktisk-eksperimentelle arbejde i natur/teknik

Modul 4: Feltarbejde

5. INDHOLDSOMRÅDE: ÆSTETISKE FAG, UNDERVISNING OG LÆRING

Indholdsområdet består af følgende pædagogiske uddannelsesretninger:

BILLEDKUNST OG ÆSTETIK

DRAMA

IDRÆT

MATERIEL KULTUR

MUSIK

BILLEDKUNST OG ÆSTETIK

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå personlige og faglige kompetencer inden for det pædagogiske arbejde med billeder. Den studerende skal have indblik i, hvorledes billedet som kommunikativ og visuelt udtryksform er en udbredt udtryks- og formidlingsform. Den studerende skal have indblik i et billedbegreb, som omfatter alle former inden for det plane, det rummelige og det elektroniske område.

Moduler

Modul 1: Eksperimenterende billedfremstilling - fra form til indhold

Modul 2: Eksperimenterende billedfremstilling - fra indhold til form

Modul 3: Visuel kommunikation og faglig formidling

Modul 4: Billedpædagogik, didaktik og dannelse

DRAMA

Læringsudbytte

Den studerende skal opnå personlige og faglige kompetencer indenfor det pædagogiske arbejde med teater og drama.

Moduler

Modul 1: Teater og dramaturgi

Modul 2: Teaterproduktion

Modul 3: Dramapædagogik

Modul 4: Drama/ teater og børne-ungdomskultur

IDRÆT

Læringsudbytte

Den studerende skal have indsigt i, på hvilken måde idræt og bevægelse fremtræder og har betydning inden for sundhed, kultur, uddannelse og pædagogisk arbejde. Den studerende skal opnå viden om sammenhænge mellem idræt, krop og bevægelse.

Moduler

Modul 1: Motorisk udvikling og kropslig læring

Modul 2: Sundhed - krop og bevægelse

Modul 3: Idrætsdidaktik og kropsfilosofi

Modul 4: Idræt og målgrupper

Modul 5: Krop, bevægelse og kommunikation

MATERIEL KULTUR

Læringsudbytte

Den studerende skal inden for æstetik, kultur og håndværk kunne løse faglig-pædagogiske og formidlingsmæssige problemstillinger i offentlige og private virksomheder.

Moduler

Modul 1: Eksperimenterende fremstillingsformer

Modul 2: Design og produktkultur

Modul 3: Læreprocesser i æstetisk praktisk virksomhed

Modul 4: Materiel kulturanalyse

MUSIK

Læringsudbytte

Uddannelsen skal bidrage til, at den studerende opnår såvel praktiske som teoretiske kundskaber og færdigheder, der kan støtte en fortsat udvikling af musik som samværsform, obligatorisk fag og som fritidsfag.

Moduler

Modul 1: Musikpædagogik

Modul 2: Musikforståelse

Modul 3: Musikalske færdigheder

Modul 4: Musikalsk skaben

Undervisnings- og arbejdsformer

Den Pædagogiske Diplomuddannelse tager udgangspunkt i videnskabsteori, teorier om praksis og den studerendes praksiserfaring. Det sker i et samspil mellem teoriinddragelse og praksisbearbejdning, hvor den studerende gives mulighed for at udvikle sin viden i samspillet mellem forskningsviden og praksisviden.

Undervisnings- og arbejdsformerne er praksisnære, idet de inddrager den studerendes erhvervs erfaring og kompetence. Der arbejdes med fleksible læringsformer herunder relevante virtuelle arbejdsformer.

Undervisnings- og arbejdsformerne afspejles i prøver og bedømmelse.

Nye moduler på vej

Medier og kommunikation

Uddannelsen medier og kommunikation er nyrevideret, og de nye moduler, som træder i kraft 1. August 2009 ligger i oversigtsform i bilag 1.

Samtidig er uddannelsen grundlag for det igangværende arbejde med at finde ny form for kompetenceudvikling til skolebibliotekar og læringscenterområderne på skolerne.

Specialpædagogik

Professionshøjskolernes nationale PD-samarbejde har igangsat to undersøgelser af, hvordan uddannelsen i specialpædagogik bruges og tilfredsstillende behov i relation til inklusionsarbejde, børn, unge og voksne med særlige behov samt særlige funktioner knyttet til eksempelvis audiologopædi. Undersøgelserne er afsluttet, og der forventes nedsat en arbejdsgruppe til revision af uddannelsen efter næste PD-landsmøde.

Kompetenceudvikling af pædagoger med opgaver i tilknytning til undervisning

Et nationalt udviklingsarbejde blev i november igangsat i samarbejde mellem Undervisningsministeriet, KL og professionshøjskolerne for at udvikle moduler, som kan kvalificere deltagere med pædagogfaglig baggrund i didaktisk forståelse. Modulerne kan være relevante også i denne sammenhæng, fordi den kvalificering af samarbejdet med pædagoger i blandt andet indskoling, dels forventes at styrke lærernes undervisningssituation og dels kan kalde på kvalificering den anden vej, dvs. af lærernes tilgang til samarbejde med andre professionsgrupper om undervisning. Udviklingsarbejdet har barslet med tre nye moduler, som er til høring p.t. Modulerne er lagt i uddannelsen Pædagogisk Diplomuddannelse i pædagogisk arbejde.